

Silviu Dragomir - Artizan și Istoric al Marii Uniri

Arhimandrit dr. Emanuil Rus
Stareț al Mănăstirii "Sfinții Apostoli
Petru și Pavel" Bixad

Silviu Dragomir, unul dintre cei mari istorici români, și-a pus cu abnegație și devotament talentul, puterea de muncă și inteligența în slujba unor înalte idealuri ale țării sale, stabilind adevărul în legătură cu o serie de evenimente complexe și uneori confuze din viața poporului român, probându-l cu documente pe care nu le poate contesta niciun om bine informat și de bună-credință. Erudit de renume, "a fost un militant în sensul unor autentice aspirații naționale, un apărător al suveranității și integrității teritoriale a României, pentru care luptase în tinerețe alături de Goldiș, ca secretar al Marii Adunări Naționale de la Alba-Iulia. Acesteia i-a și dedicat pagini memorabile, îndreptățite și corecte sub aspect istoric. Desigur, ca istoric participant, a dispus adeseori accentele în raport cu concepția politică de care fusese animat, uneori, poate exagerând sub aspectul terminologiei și al metodologiei, dar întotdeauna corect cu sine și cu poporul căruia i-a aparținut". (Pompiliu Teodor, *Silviu Dragomir*, în "Tribuna", Cluj-Napoca, XXX, 1998, nr. 10). Fiind "format în ambianța pozitivismului și a tradițiilor istoriografiei ardelenice, ce a îmbinat scrisul cu militantismul, Silviu Dragomir a slujit, prin scrisul istoric, idealul național, încă din faza începuturilor, angajându-se în marea dezbateră din istoriografia începutului nostru de secol cu lucrări fundamentale consacrate fenomenului național. Fără a ne referi la opera sa istorică din perioada începuturilor, vom remarca doar incidența ei cu fenomenul politic și angajarea nedisimulată în slujba idealului național, anunțând pe militantul pentru făurirea statului național unitar, pe viitorul secretar al Marii Adunări Naționale de la Alba-Iulia și al Consiliului Dirigent". (Nicolae Bocșan, *Silviu Dragomir, istoric al revoluției de la 1848*, în "Tribuna", 1989, nr. 36).

S-a născut la Gurasada, în județul Hunedoara, la 13 martie 1888 în familia notarului Simion Dragomir, care era și membru al Adunării Eparhiale a Mitropoliei Sibiului. Școala primară o parcurge în comuna vecină, Ilia, absolvind-o cu calificativul *excelent*. Se înscrie apoi la Gimnaziul Românesc din Blaj, de unde, după terminarea primelor două clase, se transferă la Gimnaziul Național Sârbesc din Novi Sad, ale cărui cursuri le încheie, cu rezultate excepționale, în anul 1905. Este acceptat apoi ca student la Facultatea Teologică a Universității din Cernăuți, promovând cu mult succes, în anul 1909, examenul de licență și înscriindu-se în același an la doctorat, în anul următor obținând titlul de doctor în teologie. În toamna anului 1909 îl găsim student al Facultății de Filozofie a Universității din Viena, ale cărei cursuri le frecventează, probabil din motive de ordin financiar, doar în intervalul octombrie 1909 – februarie 1910, dar în acest timp reușește să extragă din arhivele numeroase date referitoare la istoria românilor, pe care le va valorifica într-o lucrare de mare importanță pentru noi – *Istoria dezrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII*, apărută la Sibiu în două volume în anul 1920 și, respectiv, 1930. În ciuda faptului că și-a făcut studiile universitare la Cernăuți, un centru cultural cu evidente afinități habsburgice, și a scurtei sale perioade vieneze, Silviu Dragomir n-a agreat niciodată politica națională a imperiului, o bună parte din studiile și cărțile sale vând un puternic caracter antihabsburgic.

În anul 1910 Silviu Dragomir primește o finanțare din partea Consistoriului Arhidiecezei Sibiului pentru a întreprinde cercetări referitoare la istoria românilor din Transilvania în arhivele de la Belgrad și Karlowitz, cu care ocazii adună un prețios material documentar, care va fi, parțial, valorificat în studiul *Corespondența episcopului Gherasim Adamovici și mișcarea de emancipare a clerului și a poporului românesc în 1791* (Sibiu, 1911). În același an Arhiepiscopia Sibiului îi acordă o bursă pentru aprofundarea studiilor teologice și de slavistică la Academia Duhovnicească din Moscova. Nu cunoaștem cu exactitate ce cursuri a frecventat Silviu Dragomir în cadrul acestei prestigioase instituții de învățământ teologic superior, cert este, însă, faptul că, în perioada șederii sale la Moscova, marele nostru istoric a cercetat asiduu Arhiva Ministerului de Externe al Rusiei, unde a descoperit numeroase documente care pun în lumină secvențe

deosebit de interesante din istoria relațiilor românilor ortodocși din Ardeal cu Rusia în perioada frământărilor politice și religioase din secolele al XVII-lea – al XVIII-lea. Dintre lucrările lui Silviu Dragomir care au avut la bază acest material amintim: *Clerici români peregrini în Rusia* (București, 1912), *Contribuții privitoare la relațiile bisericii românești cu Rusia în veacul XVII*, (București, 1912), *Contribuții la istoria românilor ardeleni cu rușii* (București, 1910), *Relațiile bisericești ale românilor din Ardeal cu Rusia în veacul XVIII* (Sibiu, 1914).

Începând cu data de 11 iulie 1911, Silviu Dragomir este numit profesor suplinitor de *Istorie bisericească, Religie și Limba română* la Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu, iar din anul 1913, printr-un decret semnat de însuși mitropolitul Ioan Mețianu, profesor titular definitiv. Istoricul își desfășoară aici activitatea didactică până în anul 1919, când se transferă la Universitatea Daciei Superioare din Cluj, ca profesor la *Catedra de istorie a sud-estului european* din cadrul facultății de Litere și Filosofie. În toată această perioadă a publicat numeroase studii, articole și lucrări de mare întindere, grație cărora, la 26 mai 1916, devine membru corespondent al Academiei Române, la vârsta de doar 28 de ani. Va continua să scrie, să cerceteze fiind recunoscut în scurt timp drept o personalitate de seamă a vieții științifice românești și ales, la 25 mai 1928, membru titular al Academiei Române în cadrul Secțiunii Istorice.

În activitatea științifică a lui Silviu Dragomir se pot distinge câteva direcții și teme importante, cărora le-a rămas fidel întreaga viață. Una dintre ele este cea dedicată legăturilor religioase ale românilor transilvăneni cu Serbia și Rusia în contextul luptei pentru apărarea ortodoxiei de la sfârșitul secolului al XVII-lea și în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. În seria lucrărilor pe această temă se includ, alături de cele menționate mai sus, următoarele: *Nedreptățirea elementului ortodox în Ardeal* (București, 1930), *Din istoria luptelor noastre pentru ortodoxie* (București, 1911), *Românii din Transilvania și unirea cu Biserica Romei. Documente apocrife privitoare la începutul unirii cu catolicismul roman (1697-1701)*, București, 1963, *Românii din Transilvania și unirea cu Biserica Romei* (București, 1962).

O altă preocupare științifică importantă a lui Silviu Dragomir este legată de punerea în lumină a romanității sud-dunărene și a relațiilor slavo-române. Lucrările pe această temă: *Vlahii în Serbia în secolele XII-XIV* (Cluj, 1922), *Vlahii și morlacii. Studii de istoria românismului balcanic* (Cluj, 1924) *Originea coloniilor române din Istria* (București, 1924), *Vlahii din nordul Peninsulei Balcanice în Evul Mediu* (București, 1959), *Câteva urme ale organizației de stat slavo-române* (Cluj, 1921), *Fragmente din cronica sârbească a lui George Brancovici* (Cluj, 1923) etc. îl consacră ca pe unul dintre cei mai competenți specialiști în domeniu.

În istoriografia românească Silviu Dragomir s-a impus, de asemenea, ca unul dintre cei mai autoritari specialiști în Revoluția de la 1848, despre care a scris o mulțime de studii, articole și monografii. Amintim doar câteva dintre acestea: *Studii și documente privitoare la revoluția românilor din Transilvania în anii 1848-1849* (volumele I-II, Sibiu, 1944; volumul III, Cluj, 1946; volumul V, partea I, Cluj, 1947), *Avram Iancu* (București, 1924 și 1965), *Ioan Buteanu, prefectul Zarandului în anii 1848-1849* (București, 1928), *Un precursor al unității naționale: profesorul ardelean Constantin Romanul Vivu* (București, 1929), *Tratatulele româno-maghiare din vara anului 1849* (Cluj, 1949) etc.

Silviu Dragomir a scris multe articole dedicate minorităților etnice din România, politicii minoritare a statului român, arbitrajului de la Viena, precum și problemelor Transilvaniei și în general ale românilor în concepția cercurilor conducătoare maghiare și în a celor imperiale.

Alături de activitatea științifică prodigioasă și de cea didactică, prin care și-a câștigat un renume european, Silviu Dragomir s-a implicat cu multă pasiune și competență în viața politică a Transilvaniei, dovedindu-se a fi tipul savantului angajat, care, animat de profunde sentimente patriotice și înțelegând în mod superior cursul istoriei, a participat la toate evenimentele care au marcat evoluția României în prima jumătate a secolului al XX-lea. La vârsta de douăzeci și patru de ani se avântase deja în iureșul luptei pentru realizarea unității naționale, semnând, alături de o serie de intelectuali transilvăneni de marcă, declarația de unificare a Partidului Național Român, fiind conștient că un astfel de gest va contribui la consolidarea politică a românilor, constituind o platformă eficientă în înfăptuirea Marii Uniri. Este bine cunoscut faptul că Silviu Dragomir a fost în permanență preocupat de "istoria românilor din Transilvania

din timpul odiosului imperiu dualist austro-ungar, care i-a privat pe români de drepturi politice și a încercat să le impună limba maghiară și să le maghiarizeze numele pentru a-i desnaționaliza". (Nicolae Stoicescu, *100 de ani de la nașterea istoricului Silviu Dragomir (1888-1988)*, în "Revista de istorie", tom 41, 1988, Nr. 4).

Împreună cu Octavian Goga, Ioan Lupaș, Ilarie Chendi, Octavian Tăslăuanu, Silviu Dragomir făcea parte din generația nouă de oameni de cultură și politicieni, care s-au afirmat în Ardeal începând cu al doilea deceniu al secolului al XX-lea. Aceștia "cunoscuți sub denumirea de *tinerii oțeliți*, partizani ai sloganului *prin noi înșine*, urmăreau promovarea interesului național românesc global, respingând dialogul politic româno-maghiar, federalismul și mitul bunului împărat". (Lucian Boia, *Contribuții privind mișcarea națională a românilor din Transilvania în anii 1910-1914*, în "Studii", 1972, Nr. 4, p. 794). Orientarea unionistă, profund naționalistă a lui Silviu Dragomir nu a fost pe placul oficialităților maghiare, care au dispus monitorizarea acesteia și anihilarea oricăror încercări ce vizau direct sau indirect unirea Transilvaniei cu România, venite mai ales din partea intelectualilor români animați de adânci simțăminte patriotice. Credem că declararea vacantă, în anul 1916, de către Consistoriul din Sibiu a catedrei de *Istoria bisericii* de la Institutul Teologic-Pedagogic, ocupată prin concurs de Silviu Dragomir, se încadrează în politica de intimidare și de șicanare a celor care doreau emanciparea românilor ardeleni și scoaterea Ardealului de sub stăpânirea maghiară. Desigur că profesorul, devenit între timp membru al Academiei Române, protestează vehement împotriva acestui abuz, apelând la argumente logice care au dus la anularea deciziei ilegale luate de forul confesional tutelar al instituției de învățământ sibiene.

Ca istoric și om politic, Silviu Dragomir a văzut în mărețul eveniment de la 1 Decembrie 1918 o împlinire firească a unor aspirații majore ale națiunii române, puse cu suficientă acuitate încă de frunzașii Revoluției de la 1848. De altfel, întreaga generație de intelectuali devotați ideii unirii de la 1918 a căutat și a găsit, fără eforturi prea mari, suficiente elemente de continuitate în ceea ce privește apariția, consolidarea și evoluția ideii de unitate națională în concepția și faptele mărețe de arme ale marilor domnitori români, iar în ceea ce îl privește pe Silviu Dragomir, toate acestea s-au sintetizat într-o concepție clară asupra istoriei înseși, concepție generatoare nu doar de idei și principii moderne, ci dătătoare și de îndemnuri la acțiuni concrete. Tocmai de aceea tânărul istoric nu a ezitat niciun moment să îmbrace "armura de agitator cu puternice resurse, mobilizând masele populare în direcțiile istorice ale palpitantului moment" (Ioan Clopoțel, *Amintiri și portrete*, Timișoara, 1973, p. 195).

În anii premergători evenimentului de la 1918, Silviu Dragomir se numără printre cei mai activi și hotărâți unioniști desfășurând "o acțiune energică în vederea îndeplinirii aspirației de veacuri a românilor de pretutindeni: realizarea statului român unitar". (Mircea Păcurariu, *O sută de ani de la nașterea istoricului Silviu Dragomir (1888-1988)*, în "Mitropolia Ardealului", anul XXXII, nr. 2, Sibiu, 1988), făcând parte din Consiliul Național Român, organism care a jucat un rol hotărâtor în pregătirea Unirii de la 1 Decembrie 1918. Un episod semnificativ în această direcție l-a constituit întemeierea, alături de colegii săi de la Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu, Nicolae Bălan, viitorul mitropolit al Ardealului, și Ioan Broșu, a ziarului *Gazeta poporului*, în care cei trei au publicat mai multe articole ce urmăreau crearea în rândul populației românești din orașele și satele Transilvaniei a unei atmosfere profund unioniste și a unei stări de așteptare lucidă, rațională și sigură a marelui eveniment. Activitatea din jurul *Gazetei poporului* a generat nemulțumire și neliniște în rândul autorităților austro-ungare, care l-au determinat pe mitropolitul Vasile Mangra, membru al Dietei de la Budapesta, să ia măsuri față de implicarea politică a celor trei tineri teologi. Așa se face că, la dispoziția mitropolitului, arhimandritul Eusebiu Roșca, director seminarial, și asesorul-șef Lazăr Triteanu îi anchetează pe Ioan Broșu, Nicolae Bălan și Silviu Dragomir, insistând asupra incompatibilității unei astfel de implicări politice cu statutul de profesori seminariști al acestora, mai ales în împrejurările în care Ardealul se afla în faza unor reale frământări. Credem că unele formulări din adresa mitropolitului i-au fost impuse "de la centru", căci cum altfel un înalt ierarh ortodox român ar fi putut afirma că "în urma nefericitului război...România s-a ridicat în contra monarhiei și a patriei noastre"?(Cf. *Arhiva Arhiepiscopiei Sibiului, Dosar III, Documentul nr. 4 din 1918*). Cei trei profesori nu s-au lăsat intimidați, ci, dimpotrivă, au făcut trimitere la libertatea de gândire și de exprimare, care "reprezintă

sufletul unui scriitor sau al unui om de știință" (*Ibidem*) și, ignorând decizia Consistoriului Arhiepiscopiei Sibiului din 16 ianuarie 1918, și-au continuat colaborarea la *Gazeta poporului*, publicând tot mai multe "articole sau știri cu caracter politic, care aveau menirea să țină trează încrederea în biruința finală și să pregătească drumul spre actul epocal de la 1 Decembrie 1918". (Mircea Păcurariu, *op. cit.* p. 116). Dintre materialele de importanță covârșitoare pentru săvârșirea Marii Uniri apărute în *Gazeta poporului* amintim *Declarația politică de autodeterminare*, elaborată de așa-zisul Comitet Național de Zece (guvernul "din umbră" al românilor transilvăni) la 12 octombrie 1918 în casa lui Aurel Lazăr din Oradea, *Hotărârea Comitetului Executiv al Partidului Național Român*, "prezentată de Alexandru Vaida-Voievod în Parlamentul de la Budapesta, prin care se contesta guvernului ungar orice drept de amestec în problemele românilor transilvăneni", (Mircea Păcurariu, *op. cit.* p. 116), precum și *Chemarea adresată românilor de Comitetul din Sibiu al Partidului Național Român*, din care făceau parte o serie de intelectuali de seamă, printre care se numărau Silviu Dragomir, Ioan Broșu, Nicolae Bălan și Ioan Lapedatu, Nicolae Ivan, Octavian Rusu. (*Ibidem*). În numărul din 8 decembrie, *Gazeta poporului* publică un reportaj amplu și consistent în care sunt prezentate în mod detaliat evenimentele ce au avut loc în acea memorabilă zi de 1 Decembrie 1918, când visul de veacuri al românilor a devenit o realitate.

Silviu Dragomir s-a implicat cu mintea, cu inima și cu sufletul în absolut toate acțiunile care au premers Unirii de la 1 Decembrie 1918, fiind unul dintre cei mai fervenți susținători ai unirii necondiționate a Transilvaniei cu România. De aceea, atunci când, cu câteva zile înainte de 1 Decembrie 1918, se lansaseră tot felul de zvonuri, conform cărora Transilvania ar urma să beneficieze, după unirea sa cu România, de o oarecare autonomie sau că ar exista și o variantă a divizării acesteia după modelul elvețian, asupra căreia fruntașii politici din Arad nu și-au spus cu claritate punctul de vedere, Silviu Dragomir împreună cu Ioan Broșu, personalități intransigente și responsabile, care nu erau dispuse să accepte negocieri subterane referitoare la soarta națiunii, au adunat în timp record 30.000 de semnături pe un memoriu, care stipula în mod imperios unirea pe vecie și fără nicio condiție. Zvonurile acestea alarmante nu s-au confirmat, așa că nu a mai fost cazul ca, înainte de Marea Adunare de la Alba-Iulia, să se apeleze la memoriul amintit, dar "atitudinea lui Silviu Dragomir rămâne un document elocvent al bunelor și luminoaselor sale intenții, al vigilenței pentru ca actul măreț al unirii să nu fie întunecat de nicio umbră, de nicio incertitudine". (Ion Clopoțel, *Amintiri și portrete*, Editura Facla, Timișoara, p. 202).

La Marea Adunare de la Alba-Iulia, istoricul Silviu Dragomir a fost delegat oficial din partea presei românești din Transilvania, în care calitate "a luat cuvântul la conferința preliminară din 30 noiembrie, arătând că singura cale pe care trebuie s-o urmeze românii transilvăneni era unirea necondiționată cu cei de dincolo de Carpați". (Mircea Păcurariu, *op. cit.* p. 117). A doua zi, pe 1 decembrie, Silviu Dragomir s-a adresat celor 100.000 de delegați ai românilor din Ardeal, prezenți pe câmpul lui Horia, fiind "cel mai tânăr dintre cei ce au cuvântat în fața poporului, iar cuvântarea sa a fost dintre cele mai limpezi și curgătoare, plină de entuziasm comunicativ". (Eugeniu Speranția, *Figuri universitare: Silviu Dragomir*, în "Steaua", nr. 11, 1966). În aclamațiile celor prezenți, a fost ales secretar al adunării, iar apoi în Marele Sfat al Națiunii Române, care era format din 212 membri. A doua zi, când s-au stabilit responsabilitățile în cadrul Marelui Sfat al Națiunii, Silviu Dragomir a fost ales secretar al acestui organism, toate acestea dovedind imensa autoritate și popularitate de care se bucura nu doar în rândul marilor unioniști, ci și printre oamenii simpli care începuseră de mul să-l perceapă ca pe un adevărat patriot și luptător intransigent pentru interesele tuturor românilor. Marea Adunare de la Alba-Iulia a ales Consiliul Dirigent, "un fel de fel de guvern provizoriu și provincial al României transcarpatice, alcătuit dintr-un număr de cincisprezece miniștri șefi de resort" (Eugeniu Speranția, *op. cit.*, p. 43), care urma să ia măsurile necesare, specifice fiecărui domeniu de activitate în vederea grăbirii reintegrării administrative a Transilvaniei în România. În Consiliul Dirigent, Silviu Dragomir a ocupat funcția de director pentru învățământul superior din cadrul Resortului Instrucțiunii, Cultelor și Artelor. A fost ales totodată șef al birului de presă al Consiliului Dirigent, funcție pe care a deținut-o până în anul 1919, când integrarea Transilvaniei a fost considerată încheiată, iar organismele implicate în acest act și-au încetat activitatea.

Iată, așadar, ce prezență activă, utilă și necesară a avut Istoricul Silviu Dragomir în procesul de pregătire, organizare concretă și de derulare a Unirii de la 1 Decembrie 1918. După înfăptuirea ei, istoricul patriot a continuat, o vreme, să colaboreze la *Gazeta poporului*, fiind preocupat de consolidarea unirii și de asigurarea unei reveniri firești a Ardealului în matca strămoșească a românismului. Întreaga lui participare la acțiunile legate de Marea Unire au purtat pecetea unui patriotism fierbinte, al unui devotament fără margini și necondiționat față de țară, dar și al unui raționalism susținut pe de o parte de conștientizarea responsabilității pe care o are adevăratul intelectual față de neam și față de posteritate, iar pe de altă parte de înțelegerea corectă a evenimentelor ce se petreceau pe plan european și mondial.

La împlinirea unui sfert de veac de la Marea Unire, pe care, alături de cei mai luminați intelectuali ardeleni a pregătit-o cu pricepere și responsabilitate și al cărei actant principal a fost, Silviu Dragomir a publicat un studiu care va rămâne pentru totdeauna lucrarea de referință, care a surprins într-un mod obiectiv, profesionist, dar și fără menajamente raporturile românilor transilvăneni cu autoritățile maghiare și imperiale, incapacitatea instituțiilor de la Budapesta și Viena de a înțelege mersul vremurilor, cantonarea lor într-o zonă în care contau doar interesele și pozițiile propriilor națiuni, românilor refuzându-li-se cu obstinație nu doar dreptul la autodeterminare, ci și pe acela la demnitate și libertate. Este vorba despre *Un sfert de veac de la unirea Transilvaniei*, apărută la Sibiu, în Editura Astrei, în anul 1943 și considerată drept una dintre cele mai rezistente contribuții la istoriografia națională. Iată ce scria în anul 1983 despre acest studiu istoricul clujean Pompiliu Teodor: "*Un sfert de veac de la unirea Transilvaniei* reprezintă în bibliografia unirii un moment reprezentativ. Deși numărul de pagini ne indică un studiu (lucrarea are 30 de pagini – *n.n.*), densitatea lui problematică și exemplaritatea construcției fac din schița istoricului punctul de plecare pentru istoria unirii. Cunoscând în profunzime mersul evenimentelor, Dragomir a reconstituit întregul proces istoric desfășurat în societatea românească în preajma Marii Adunări de la Alba-Iulia. Lucrarea este relevantă pentru succesiunea evenimentelor, pentru discuțiile purtate care au dus la fixarea pozițiilor și, în ultimă analiză, la hotărârea de unire. Însemnătatea contribuției este de excepție, fiindcă lămurește rolul diferitelor personalități sau grupuri politice, dar mai cu seamă indică drumul spre istoria desăvârșirii statului național". (Pompiliu Teodor, *Silviu Dragomir, istoric al unității naționale*, în "Tribuna", nr. 47, 1983). Studiul în discuție este o magistrală reconstituire a situației în care se aflau românii din Transilvania, care "sute de ani au tânjit într-o configurație politică străină de rosturile ei firești. Supusă coroanei ungare într-o epocă ce nu se poate stabili cu precizie, ea (Transilvania – *n.n.*) nu s-a putut încadra niciodată pe deplin în ideea imperiului maghiar. Caracterul ei etnic a rămas preponderent românesc de-a lungul veacurilor, deși noua stăpânire s-a străduit a se înfige în solul ei, nu numai prin forță politică, ci și prin așezări de coloniști și prin organizarea de instituții feudale, care au exclus pe români de la viața de stat". (Silviu Dragomir, *Un sfert de veac de la unirea Transilvaniei*, p. 3). Silviu Dragomir spune în studiul său adevăruri care, fără îndoială, au supărat și, poate, mai continuă să supere, dar el a pornit de la ideea că națiunile sunt egale și că nedreptăților strigătoare la cer făcute românilor ardeleni de către stăpânirile străine trebuia să li se pună capăt odată și odată, cu atât mai mult că secolul al XX-lea s-a dorit un secol al națiunilor suverane, libere și stăpâne pe destinele lor, iar opoziția îndârjită a stăpânitorilor nelegitimi trebuia considerată perimată și anacronică. Silviu Dragomir nu se sfiește să spună în studiul său răspicat că "principii unguri din Transilvania de sub suzeranitatea turcilor au desăvârșit opera de spoliare a poporului românesc", că "servituțile impuse țaranului nostru nu cunosc măsură, în această perioadă neagră, iar persecuțiile religioase de aici duc pentru întâia dată faima suferințelor, pe care românii le suportă cu resemnare sau cu scrâșnire de dinți". (*Ibidem*). În studiul său Silviu Dragomir face o analiză obiectivă, critică și profesionistă a situației politice din Europa, surprinzând cu acuitate punctele nevralgice ale stăpânirii austro-ungare, arătând că România nu a încetat nicio clipă să-și revendice Ardealul rupt în mod arbitrar din trupul ei. Dimpotrivă, subliniază marele nostru istoric, regatul României, lipit strâns de teritoriul Transilvaniei, îi învăluia hotarele, "supraveghindu-i pulsul și pregătindu-i reintegrarea în unitatea politică a neamului". (*Ibidem*, p. 4). Silviu Dragomir insistă asupra solidarității românilor din perioada premergătoare Marii Uniri, scoate în evidență maturitatea politică a liderilor unioniști și evidențiază cu tărie faptul că "generația de atunci a românilor ardeleni are meritul incontestabil că a fost pregătită pentru rolul

ce i l-a rezervat istoria". (*Ibidem*, p. 10). Fără îndoială că la toate acestea se adaugă apariția unor lideri de-a dreptul providențiali, care au știut cum și când să acționeze, fiind capabili de orice sacrificiu.

Silviu Dragomir - Artisan and Historian of the Great Union

Abstract

Silviu Dragomir, one of the great Romanian historian has put his talent with dedication and devotion, strength and intelligence work in the service of high ideals of his country, establishing the truth about a series of complex and sometimes confusing events of Romanian people's life, proving it with documents that any man well informed couldn't denied. Renowned scholar, was a militant, a defender of the sovereignty and territorial integrity of Romania, for that fight in his youth nearby Goldis, as secretary of the Grand National Assembly from Alba Iulia.

Silviu Dragomir wrote many articles devoted to the Revolution of 1848, south – danubian romanity and Slavo-Romanian relations, ethnic minorities in Romania, the Romanian state minority policy, the Vienna arbitration, and general problems of the Romanians of Transylvania. But mostly he was an active participant of the union, was involved with mind, heart and soul in absolutely all actions that preceded the Union of December 1, 1918, being one of the most fervent supporters of unconditional union of Transylvania with Romania .